

ISSUES IN JEWISH CONTEMPORARY SOCIETY

WOMEN RABBIS

סמנר מדרשת רחל וחייה

A. WHAT ARE THE ISSUES

(i) Halacha

Is a woman halachically allowed to carry out the different elements of a Rabbinic job:-

(i) receiving a semicha; (ii) ruling in halacha; (iii) leading prayer services; (iv) conducting weddings, funerals etc; (v) reading from the Torah; (vi) giving sermons in shul; (vii) pastoral work; (viii) counseling; (ix) education-teaching Torah; (x) providing guidance in theology; (xi) public communal leadership; (xii) sitting on a Beit Din

(ii) Hashkafa

- Why **should** there be women rabbis - where is the pressure coming from
- Is there an overriding non-halachic imperative to avoid new innovations - connections with Reform? feminism?
- Slippery slope arguments - leading to egalitarian services?

(iii) Problems (real or perceived) with the status quo

- Lack of opportunity for women to develop careers in Torah - wasted intellectual and spiritual talent?
- Women's frustration having engaged in higher level learning and the wish to take that 'to the next level'
- Lack of proper training for those women who do have communal leadership or teaching roles
- Feelings of disenfranchisement in Jewish religious life
- Discomfort, disorientation and embarrassment in dealing with existing structures of interface with Jewish law - personal she'elot, Beit Din proceedings etc

B. HALACHIC ISSUES

(i) Women receiving a semicha

1. א.... ומשה רבינו סמך יהושע ביד שנאמר ויסמוך את ידי עליו ויצוהו, וכן השבעים זקנים משה רבינו סמכם ושרתה עליהן שכינה, ואותן הזקנים סמכו לאחרים ואחרים ונמצאו הסמוכין איש מפי איש עד בית דינו של יהושע ועד בית דינו של משה רבינו ב כיצד היא הסמיכה לדורות לא שישמכו ידיהן על ראש הזקן אלא שקורין לו רבי ואומרים לו הרי את סמוך ויש לך רשות לדון אפילו דיני קנסות

רמב"ם הלכות סנהדרין פרק ד הלכה א-ב

Originally, 'semicha' was an unbroken chain of ordination going back to Moshe Rabbeinu. By definition it conferred the ability to judge. It was therefore applicable to women only to the extent that they are halachically permitted to be dayanim - see below (xii)

2. הגה: ענין הסמיכות שנהגו בזמן הזה, כדי שידעו כל העם שהגיע להוראה ומה שמורה הוא ברשות רבו הסומכו ולכן אם כבר מת רבו א"צ לסמיכות. וכן בתלמיד חבר... במקום שא"צ רשות א"צ סמיכות.

רמ"א שולחן ערוך יורה דעה הלכות כבוד רבו ותלמיד חכם סימן רמב סעיף יד

Modern Semicha comes in two types. The 'real' semicha is **heter hora'ah** - permission to rule in halacha (usually in a specific area) eg 'yoreh yoreh'. The semicha is only necessary where permission is necessary. Qualified people can pasken halacha without a semicha (and frequently do)

There is also what may be called a 'rabbi's licence' - permission to be called rabbi and to act as a Torah leader, without a specific qualification. Some institutions give this. A 'serious' semicha will be a heter hora'ah

(ii) Women ruling in halacha

3. ונוהג איסור ביאת מקדש בשכרות בזמן הבית בזכרים ונקבות, ומניעת ההוראה בכל מקום ובכל זמן בזכרים, וכן באשה חכמה הראויה להורות

ספר החינוך מצוה קנב

In dealing with the issur of ruling in halacha when intoxicated, the Sefer Hachinuch (Spain 13C) adds that this prohibition also relates to a woman who is trained in ruling in halacha. He takes for granted that there is no halachic problem with a women doing so

4. וכתב בספר ברכי יוסף אות י"ב, אף דאשה פסולה לדון מ"מ אשה חכמה יכולה להורות הוראה

פתחי תשובה חושן משפט סימן ז ס"ק ה

The Pitchei Teshuva on Shulchan Aruch paskens that a woman may pasken halacha if she is qualified. Rav Ovadia Yosef rules that a person must stand up for a woman who is a talmidat chacham

5.

הוראה בהלכה

ח. אשה חכמה הבקיאה בהלכה מותר לה להורות (יב), אך פסולה היא מלדרון (יג).

(יב) כ"כ בספר החינוך מצוה קנב: „ומניעת החזרייה [בשכרות] בכל מקום ובכל זמן בזכרים וכן באשה חכמה ראויה להורות“, והביאו דבריו הברכ"י בחו"מ סי' ז אות יב (ומה שצוין להחנינוך מצ' „קנח" ט"ס הוא), פתחי תשובה שם ס"ק ה, וראה גם בשע"ת סי' תסב ס"ק יז.

ספר הליכות ביתה - רב דוד אויערבאך כ"ח:

This is also the psak of Rav David Auerbach in his sefer on women's halacha

(iii) Women leading prayer services

Leading prayer services in synagogue is not in principle a rabbinic role, but has de facto become such in many communities.

For various halachic reasons, it would not be possible for women to do this, at least not fully. Factors includes:-

- the different obligations of men and women and inability to be 'motzi' - eg chazarat hashatz
- kol isha

(iv) Women officiating at weddings

6. כל מי שאינו בקי בטיב גיטין וקדושין לא יהא לו עסק עמהם להורות בהם, שבקל יכול לטעות ויתיר את הערה וגורם להרבות ממזרים בישראל

שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן מט סעיף ג

The Shulchan Aruch warns against anyone officiating at a divorce or wedding who is not properly qualified. This has no direct bearing on gender unless there is an element of dayanut involved (as in gittin)

In terms of the halachot of kiddushin taken in a vacuum there is no obvious prohibition to greater involvement by women in the wedding ceremony, including

- Reading the ketuba - which has no halachic significance other than to create a delay between the kiddushin and the nisuin and so could be read by anyone. (You could have a live video link of someone across the world reading the ketuba!)
- Bircat Erusin and Bircat Nisuin (sheva berachot) - although many sefarim bring that a woman may NOT recite these berachot, the halachic origins of this seem to be based in other halachic areas - eg hilchot tzniut

BUT there may be significant meta-halachic or hashkafic problems - see below

7. הגיד לך אדם מה-טוב ומה-ה' דורש ממך כי אם-עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם-אלהיך

מיכה ו:ח

The Navi Micha reduced the key elements of a Torah life to 3 main ideas, one of which is tzniut

8. והצנע לכת עם אלהיך - זו הוצאת המת והכנסת כלה לחופה

סוכה מט:

Chazal identified tzniut specifically with the public occasions of weddings and funerals. Even on such occasions, which demand a public interface, a persons should be focused on the need to remain tzanua (see xiii below)

(v) Women reading from the Torah

Again, this has become a practical rabbinic role in many communities where there is no one else. The halachic issues as more complex than in (iii). They include:-

- *Women's aliyot and the concept of kavod hatzibur*
- *(Possibly) kol isha*

9 תנו רבנן: הכל עולין למנין שבעה, ... ואפילו אשה. אבל אמרו חכמים: אשה לא תקרא בתורה, מפני כבוד צבור

מגילה כג.

The Gemara write that women MAY in principle be called up to read from the Torah but, in practice, we do not do this due to 'kavod hatzibur'. What exactly this is, whether it is absolute or can be set aside in some circumstances and whether we define it objectively or subjectively, is a topic for another class. However, it will also have ramifications for the debate on women Rabbis

(vi) Women giving sermons in shul

The halachic issue here is tzniut - see below

(vii) Women performing pastoral work; (viii) counseling; (ix) education~teaching Torah; (x) providing guidance in theology

There are obviously no halachic impediments to women being involved in these activities, subject to the laws of tzniut

(xi) Women in communal leadership positions

10. שׁוֹם תְּשִׂים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקִּרְבֵּי אָחִיךָ

דברים יז:טו

The Torah includes a mitzva to appoint a king over the Jewish people

11. מלך, ולא מלכה

ספרי דברים פרשת שופטים פסקא קנו

Chazal in the Sifrei (Israel 3C) understand that the reference to a 'melech-king' excludes the possibility of a queen

12. תנינא. (דברים יז) שׁוֹם תְּשִׂים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ... מִקִּרְבֵּי אָחִיךָ - כל משימות שאתה משים לא יהיה אלא מקרב אחיך

קידושין עו:

Chazal see this mitzva to appoint a king as a prototype for all communal public appointments

13. ד"א שׁוֹם תְּשִׂים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ - ולא מלכה. מלמד שאין מעמידין אשה במלכות וכן כל משימות שבישראל אין ממנין בהן אלא איש:

מדרש תנאים לדברים פרק יז

Chazal in the Medrash Tanaim (a lesser known halachic medrash on the book of Devarim) apply the prohibition to appointing women to all positions of communal authority

14. אין מעמידין אשה במלכות שנאמר עליך מלך ולא מלכה, וכן כל משימות שבישראל אין ממנים בהם אלא איש רמב"ם הלכות מלכים פרק א הלכה ה

As such, when the Rambam paskens this halacha in the Yad Chazaka (Egypt 12C) he extends the issur to appointing any women to 'mesima shebeyisrael' - Jewish public office. In the context of this prohibition, this could be an issur Torah

It should be noted that he ALSO extends the prohibitions of public appointments to other groups disqualified from kingship eg converts. So it is not necessarily to do with 'women' per se. He understands, like the gemara in Kiddushin, that the mitzva to appoint a melech is dealing with all public appointments and the same qualifications and disqualifications will apply across the board

15. וא"ת הא כתיב ודבורה אשה נביאה היא שופטה את ישראל, לא קשיא שהיתה מלמדת להם המשפטים א"נ ע"פ הדבור היה רדב"ז הלכות מלכים פרק א הלכה ה

The Radvaz (Egypt 16C) ask on this Rambam from the example of Devora, who judged Israel at the time of the Shoftim. he gives two answers; (i) Devora was a teacher of halacha and Torah not a leader (another proof for the discussion above) and (ii) Devorah was a leader but was exceptionally sanctioned by Hashem through Nevuah (these answers are already found in Tosafot on Niddah 50a)

16. ומה שאמר הכתוב על דבורה (שופטים ד) והיא שפטה את ישראל, וכתוב נמי ויעלו אליה בני ישראל למשפט, זה שהיו מתנהגים על פיה לא בתורת מינוי, דהא אמרינן בספרי שום תשים עליך מלך ולא מלכה והוא הדין לשאר משימות, אלא שמתנהגים על פי עצתה, או שקבלו עליהם לדין שהמקבל עליו לדין ולעדות קרוב או פסול דינו דין ועדותו עדות חידושי הריטב"א מסכת שבועות דף ל עמוד א

The Ritva (Spain 14C) agrees with the Rambam's position on the prohibition of appointing women to positions of authority. He also raises the question of Devorah but gives two different answers (i) Devorah was not formally appointed but the people went to her for advice; (ii) Devorah was not really halachically acceptable for the role she performed but the people accepted her as a judge in spite of that. In a case where a person accepts an otherwise invalid witness or judge (eg a relative) the appointment and judgement are valid. It is interesting to consider what effect this latter rationale would have on a modern community's decision to accept a female leader

17. סוף דבר אף שיש הרבה ראשונים הסוברים כהרמב"ם אבל רש"י ותוס' והרא"ש והר"ן ורמב"ן פליגי ומסתבר שכן סובר גם הרשב"א ובדאי למעשה יש להחמיר כשיטת הרמב"ם ודעימיה כיון דפלוגתא דרבנותא הוא. ובדאי הוא רק באופן שלכא איסור יחוד וכדומה והשגחה שנשאלתי הרי עיקר העסק הוא עם נשים ולא שייך כלל נידון ענין יחוד. ולכן לצורך גדול בשביל חיות האלמנה ובניה היה שייך לסמוך על החולקים על הרמב"ם כבכל פלוגתא דרבנותא אבל מצאתי עצה לקיים גם שיטת הרמב"ם וממילא מוכרחין לעשות כהעצה שהרי ממילא ליכא צורך לסמוך על החולקים.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן מה

Rav Moshe Feinstein has two teshuva concerning appointing a woman as a kashrut mashgiach. In the course of those teshuvot, he deals in details with the issue of appointing a woman to leadership roles. He finds that, although many Rishonim do agree with the Rambam that it is prohibited, many others do NOT agree. Rav Moshe rules that we should normally rule in such cases like the Rambam but in special circumstances (like the ones in this teshuva) he is prepared to be lenient and rule against the Rambam

This of course does not in any sense imply that Rav Moshe would be lenient in debate on women rabbis. It does however show that the halachic position is subject to dispute.

In October 1931, Rabbi Yehiel Ya'akov Weinberg, one of the great rabbinic authorities of the 20th century, agreed that there was no halachic bar to women being elected to the heads of communities, but since there was a consensus that it was not modest or appropriate, he felt that there should be no change in public policy. In a later response of 1960, he suggested that the matter must be left to work itself out. His response followed a private letter in which he pointed out that while the scholars of the ultra-Orthodox world opposed women's suffrage, in Israeli elections even ultra-Orthodox women vote.

Note that the United Synagogue - one of the main Orthodox synagogue bodies in London have just elected their first woman chairman of a shul, following a ruling of the London Beit Din last December that this was not in breach of halacha

(xii) Women as judges

18. מתני'. שבועות העדות נוהגת באנשים ולא בנשים גמ'. מנהגי מילי? דת"ר: (דברים י"ט) *ועמדו שני האנשים שבועות ל.*

Women are invalid as witnesses in court proceedings, as learnt from a passuk

19. אשה פסולה לדון

שולחן ערוך חושן משפט הלכות דינים סימן ז סעיף ד

The Shulchan Aruch rules that women are invalid as judges

20. אשה פסולה לדון. ילפינן לה מעדות

סמ"ע סימן ז ס"ק י

This is learnt by some authorities as an extension of the invalidation as witnesses. Others learn it from 'melech velo malka' - see above

21. ולא יקשה בעיניך מה שכתוב בדבורה הנביאה (שופטים ד:ד) *היא שופטה את ישראל*, שאפשר לנו לתרץ שלא היה הדין נחתך על פיה אבל היתה אשה חכמה ונביאה והיו נושאים ונותנים עמה אפילו בדברים של איסור והיתר ודינין גם כן, ולכן כתוב עליה *היא שופטה את ישראל*. או נאמר שקבלה לדון עליהם ראשי ישראל ואחריהן כל אדם ידון על פיה, דבקבלה ודאי הכל כשרים, דכל תנאי שבממון קיים. ומכל מקום כל זה שאמרנו שאינן דנות הוא כדעת קצת המפרשים וכדעת הירושלמי, שכן נמצא שם מפורש. אבל לדעת קצת מן המפרשים כשרות הן לדון, ואמרו כי מקרא מלא הוא שנאמר *היא שופטה*, ומה שאמרו בסנהדרין (לד:) דכל שאינו כשר להעיד אינו כשר לדון, ונשים ודאי אינן כשרות להעיד כדמוכח שם (ב"ק פח., שבועות ל.), אפשר שיאמרו לפי דעתם זה לפי שאין למדין מן הכללות (עירובין כז.). והנראה מן הדברים ומן הסברא שאינן בתורת דין, כדאיתא בירושלמי וכדמשמע לפי גמרין דרך פשיטות

ספר החינוך מצוה עז

There is another position, brought here in Sefer Hachinuch, which holds that women CAN be judges and that Devorah was a judge. This opinion was not followed in halacha by the Shulchan Aruch

(xiii) Tzniut

22. אֶכֶן אֲתָה אֶל מִסְתַּתְר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ

ישעיהו מה:טו

One of the middot of Hashem is to remain hidden. Since we have a mitzva of 'vehalachta bedrachav' - to copy the Divine middot, this makes 'histatrut' - remaining private an overriding midda within Judaism

23. ... שמעיה אומר אהוב את המלאכה ושנא את הרבנות (ר"ע מזרענו: כתרמק מלכווג שררה על לצור, שחרצנות מקצרת את צעליה)

משנה מסכת אבות פרק א"י

As such, we are encouraged to avoid leadership positions (Yosef's early death is seen by Chazal as a result of his leadership)

24. כָּל כְּבוֹדָה בֵּת מְלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה:

תהלים פרק מה פסוק יד

This is especially true of women who are doubly encouraged to maintain a more private role

25. דת יהודית - שנהגו בנות ישראל ואע"ג דלא כתיבא

רש"י מסכת כתובות דף עב עמוד א

The halachic parameters of hilchot tzniut are defined by 'dat yehudit' - the religious practices of the Jewish people. In the context of women's practice of tzniut, Rashi defines 'dat yehudit' as 'the minhag of Jewish women in areas that have no written source'. Thus, many aspects of dat yehudit are based in hilchot minhag and will by definition be subjective

26. **אם נשים יכולות לבחור ולהיבחר:** ב"ה ג' דחנוכה תשי"א מונטרה.....ידידי היקר הרב הג' חו"ב סוע"ה וכו' מהר"י אפפעל נ"י. ע"ד שאלתנו בבחירת נשים. הג"ר ד"צ הופמן ז"ל התיר את בחירה האקטיבית ואסר את הבחירה הפאסיבית. אולם רבני א"י וכן בעל ח"ח ז"ל והגר"ע ז"ל ועוד, אסרו גם הבחירה האקטיבית, והרב הראשי עזיאל בספרו משפטי עזיאל מתיר את הבחירה לבחור ולהבחר גם יחד להאוסרים יש טעם מוסרי, **שזהו נגד הצניעות שאשה תעסוק בענייני ציבור וקהל**, גם מביאים רא' מספרי שופטים, קנ"ז: "מלך, ולא מלכה", וכן מברכות מ"ה, נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהם, שאין חברתם נאה. וכן במגילה כ"ג, אשה לא תקרא בתורה מפני כבוד צבור, עי"ש. ויש לדחות ולפלפל, אבל אין תועלת בפלפול כי יש בזה טעמים יותר עמוקים

שו"ת שרידי אש חלק א סימן קלח עמוד תמט

This teshuva of the Seridei Eish (written 1951) deals with the issue of women's right to vote and records the opinion of many early 20C opinions that it was totally assur. These opinions include the Chafetz Chaim, R. Chaim Ozer Grodzinsky and other authorities (R. Yehoshua Leib Diskin, R. Yosef Chaim Sonnenfeld, R. Yechiel Michel Tukachinski)

27.

והנה בדבר הדין אין לי מה להוסיף על דברי הרבנים שקדמוני. בתורה כנביאים ובכתובים, בהלכה ובאגדה, הננו שומעים קול אחד, שחובת עבודת הצבור הקבועה מוטלת היא על הגברים ט"האיש דרכו לכבש ואין האשה דרכה לכבש"ג, ושתפקידים של משרה, של משפט ושל עדות, אינם שייכים לה, וכל כבודה היא פנימה. וההשתדלות למנוע את תערובות המינים בקבוצים היא כחוט חורז במהלך החזרה בכללה. וממילא ודאי שנגד הדין היא כל התחדשות של הנהגה צבורית המביאה בהכרח לידי התערבות של המינים בהמון, בקבוצה ובמסבה אחת, במהלך החיים התדיריים של הכלל.

מכתב על בחירת נשים - ר א' קוק תשרי תר"פ (1919)

Rav Kook was also totally against women voting on various grounds, including tzniut

Following the radical shift in the structure of society over the last 90 years since WWI, orthodox women now vote without any hesitation and with full Rabbinic approval. What changed? Evidently, women voting IS now tzanuah. Thus any issur based on hilchot tzenuit is always a potentially moving target.

B. META-HALACHIC~HASHKAFI ISSUES

- *Women rabbis would never be able to fill all the roles of communal rabbi (see above). Would their ordination therefore lead to a frustration amongst women rabbis which, itself, would impose pressure to pursue entirely non-halachic choices?*
- *Women Rabbis would be entirely rejected by a large proportion of the Orthodox world. Would this not therefore introduce a new element of friction and machloket into the community*
- *Are there other fulfilling roles that women can be encouraged to pursue in Jewish learning and teaching? What about education? toenet Beit Din? Yoetzot? Should these be encouraged or discouraged? Should there be a title of poseket or is this just as problematic as a woman Rabbi?*
- *There is an issur to innovate in a way which would strengthen the position of sectarian Jewish groups*

28. אין שוחטין לגומא כל עיקר, אבל עושה גומא בתוך ביתו בשביל שיכנס הדם לתוכה; ובשוק לא יעשה כן, שלא יחקה את הצדוקים [המינים]: (רש"י - יחזיק ידיכם בחוקותיהם, יחקה לשון חוק)

חולין מא.

The Mishna prohibits shechita in a way which would give support to sectarian practices of 'non-orthodox' groups, even though the innovation is itself halachically permissible. There have always been such group - Samaritans, Sadduces, Early Christians. Today, this would apply to adopting practices which would strengthen the position of non-orthodox groups - Conservative, Reform

This has been applied over the last 200 years in various questions:-

- *prohibiting organs in synagogues*
- *prohibiting flowers at funerals*
- *prohibiting changes to synagogue design*

But note that some innovations have been gradually accepted in many quarters:-

- Bat Mitzva

- giving derashot in the venacular

• Is the pressure for women Rabbis coming from a secular feminist egalitarian agenda? To what extent are desires for innovation leshem shamayim?